

ПРЕДГОВОР

Тематска свеска је настала као резултат рада истраживања запослених у Географском институту „Јован Цвијић“ САНУ у периоду од 2006. до 2009. године, а у оквиру пројекта „Модалитети валоризације геопотенцијала неразвијених подручја Србије“, број 146011 финансираног од стране Министарства за науку и технолошки развој Републике Србије. Учесће у изради свеске су узели и истраживачи са Департмана за географију, туризам и хотелијерство, Природноматематичког факултета Универзитета у Новом Саду, који су истраживања у оквиру њиховог пројекта које финансира Министарство за науку и технолошки развој Републике Србије, прилагодили теми Зборника. Својим резултатима истраживања недовољно развијених подручја тематској целини Зборника су допринеле и колеге из Португала и Грчке.

Спроведена истраживања су се одвијала у теоријско–методолошком и примењеном правцу са посебним истраживачким приступима колега из физичке (климатологија, геоморфологија, хидрологија), друштвене географије (становништво, насеља, туризам, економска географија, просторно планирање), са циљем валоризације геопотенцијала неразвијених предела. Резултати указују на постојање значајних регионалних разлика између развијених и неразвијених подручја које се перманентно продубљују и уз константни пораст броја неразвијених општина.

Основни задаци истраживања неразвијених подручја у Србији, презентираних у овом броју Зборника, били су да се сагледају, утврде, оцене и примене резултати:

- Природно географских одлика економски неразвијених геопростора у Србији (геоморфолошке, климатске и хидролошке), а који се односе на: угроженост неразвијених подручја у Србији од шумских пожара изнета хипотезом о физичко–хемијским својствима Сунчевог ветра као могућем узрочнику настанка ових природних непогода; утицај клизишта, на примеру највеће урвинске групе у Србији, у атару села Брестовик (Рујиште); одређивање квалитета речних станишта применом River habitat survey методе на примеру сливова река Голијске Моравице и Јерме;

- Демографских процеса и структура, а који се односе на: насеља у неразвијеним просторима Србије у којима се обухватају основни демо–економски, урбо–географски и функцијски индикатори стања развијености и промене у процесу развоја у насељима, а даје се и пример најстаријег насеља по старосној структури становништва на територији АП Војводине (Лаудоновац);
- Анализирани су услови за рурални развој у недовољно развијеним просторима Србије и примери руралног развоја у неразвијеним пределима Грчке и развој појединих видова туризма као основе за привредни развој недовољно развијених подручја у Србији;
- Проучавани су услови за економски развој, преко посматрања ниске конкуретности унутар административних округа у Србији где неразвијена подручја представљају посебну димензију ове проблематике са својим специфичним проблемима, актуелним са готово сваког друштвеног становишта;
- Анализирана су стратешка документа у којима је обрађено питање неразвијених подручја и детаљније презентована њихова типологија у зависности од доминантног аспекта неразвијености (угрожености). Регионалне неравномерности (регионална поларизација), као резултанта међусобно повезаних процеса на релацији индустријализација – урбанизација – деаграризација – депопулација, од 2000. године су још више појачане транзиционим токовима;
- Развој тематских карата као посебан вид примењених карата. Када су у питању неразвијена подручја, може се закључити да је картографска документација недовољно израђена и старијег је датума. Постоји објективна потреба да се отворе многи пројекти израде тематских (економских, демографских, културолошких и еколошких) карата, што би дало нови импулс привредном развоју земље.

Уредник
Жељко Бјељац